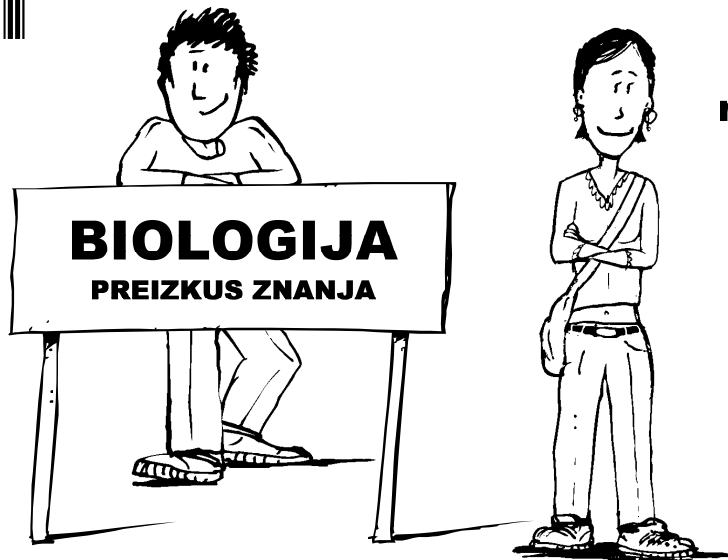

Š i f r a u č e n c a:

Državni izpitni center

N 1 4 1 4 2 1 3 1

9.
razred

Ponedeljek, 12. maj 2014 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Sistem živih bitij (priloga) je sestavni del preizkusa znanja.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo. Ne uporablaj korekturnih sredstev.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vmi pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 22 strani, od tega 3 prazne in 2 strani barvne priloge.

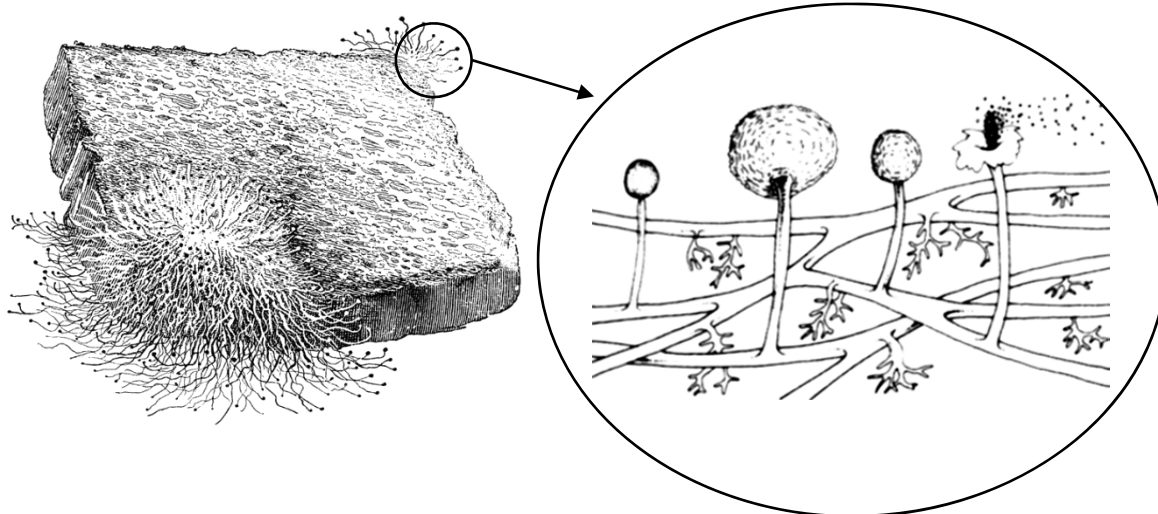
N 1 4 1 4 2 1 3 1 0 3

1. Kaj je hipoteza?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Hipoteza je predvidena rešitev v raziskavi.
- B Hipoteza je znanstvena metoda za analiziranje literature.
- C Hipoteza je znanstveni pripomoček za merjenje.
- D Hipoteza je tehnika navajanja pomembnih podatkov.

(1 točka)

2. V krogu je močno povečana slika živega bitja, ki tvori prevleko na kruhu.

(Vir: Beskett, B., Gallagher, R. M., 1992: Naravoslovje: Biologija. TZS, Ljubljana. Str. 11.)

- V katero skupino organizmov uvrščamo to živo bitje?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

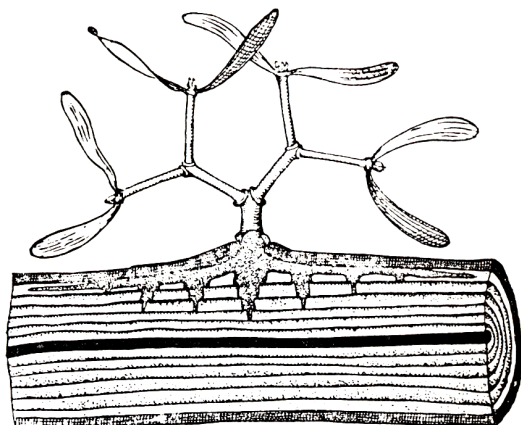
- A Cepljivke.
- B Glive.
- C Rastline.
- D Živali.

(1 točka)

N 1 4 1 4 2 1 3 1 0 5

4. Bela omela je rastlina, raste na vejah dreves in se s posebnimi sesalnimi organi zajeda v drevesne žile.

(Vir: Detela, J., 1969: Botanika. DZS, Ljubljana. Str. 88.)

Kaj bi se zgodilo, če bi prekinili odnos med belo omelo in drevesom?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Bela omela bi preživela, drevo pa propadlo.
- B Drevo bi preživelo, bela omela pa propadla.
- C Oba organizma bi propadla.
- D Oba organizma bi samostojno živela naprej.

(1 točka)

5. Nekatere bakterije razkrajajo organske odpadke, kar je povezano s tem, da:
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A imajo zeleno barvilo.
- B so paraziti.
- C vršijo fotosintezo.
- D so heterotrofi.

(1 točka)

N 1 4 1 4 2 1 3 1 0 7

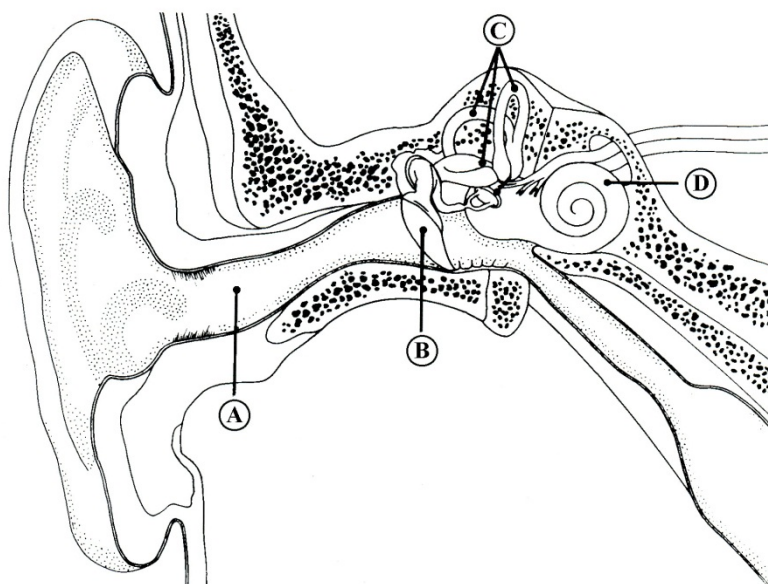
9. Primerjaj zgradbo živalske in rastlinske celice. Česa od naštetega nima živalska celica? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Celične membrane.
- B Celulozne celične stene.
- C Citoplazme.
- D Ribosoma.

(1 točka)

10. S katero črko je označen del organa na sliki, v katerem so čutnice za zaznavanje premikov glave? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A S črko A.
- B S črko B.
- C S črko C.
- D S črko D.

(Vir: Svečko, M., 1996: Biologija 7: Naše telo. Delovni listi. DZS, Ljubljana.)

(1 točka)

11. Eden od razlogov za razvoj raznovrstnosti organizmov v evoluciji je: Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

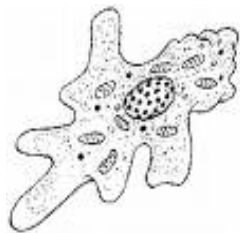
- A genetska variabilnost.
- B kloniranje.
- C nespolno razmnoževanje.
- D vegetativno razmnoževanje.

(1 točka)

N 1 4 1 4 2 1 3 1 1 1

16. a) Na sliki so tri živali, ki jih uvrščamo med praživali, ena pa spada v drugo sistematsko skupino. Obkroži črko, ki označuje to žival.

A

B

C

D

(Vir: <http://www.zvrk.co.yu>. Pridobljeno: 20. 11. 2007.)

Opomba: Živali na sliki niso v naravnem velikostnem razmerju.

(1 točka)

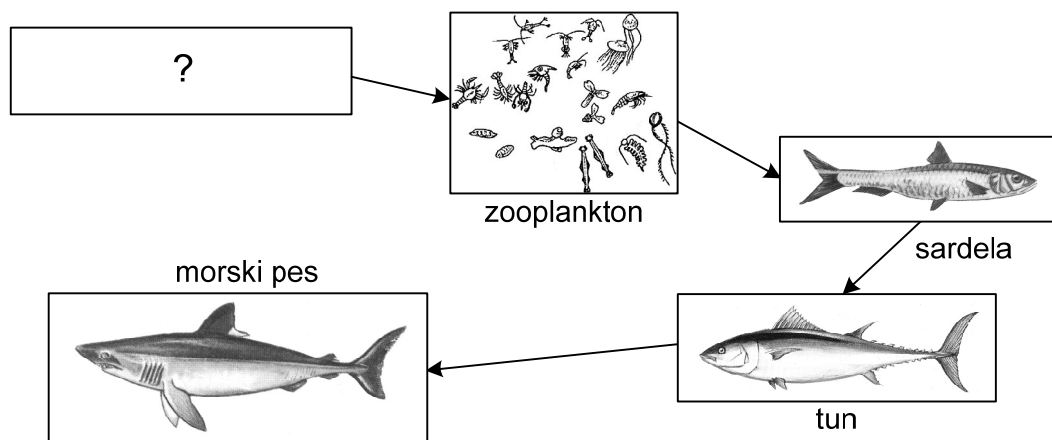
16. b) Praživali se premikajo z migetalkami, bički ali panožicami. Navedite dva razloga, zakaj je za praživali pomembno, da se premikajo.

(1 točka)

N 1 4 1 4 2 1 3 1 1 3

18. Slika prikazuje nepopolno prehranjevalno verigo v morju.

(Vir: Garms, H., Borm, L., 1981: Živalstvo Evrope. Mladinska knjiga, Ljubljana. Str. 274, 281 in 327.)

18. a) Kateri organizem ali skupina organizmov bi morala biti prikazana v zgornji prehranjevalni verigi namesto vprašaja?

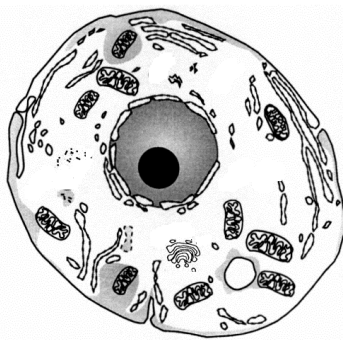
(1 točka)

18. b) Odstranitev tunov bi spremenila ravnovesje v prikazani prehranjevalni verigi. Katere bi bile možne posledice odstranitve tunov? Navedi eno.

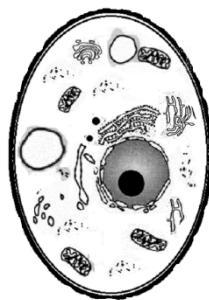
(1 točka)

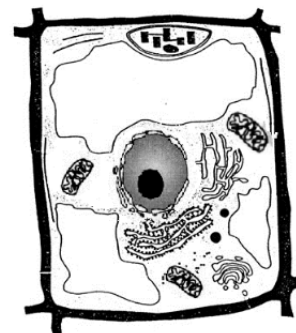
20. Prikazane so celice treh različnih organizmov.

1

2

3

Legenda:

Mitochondrij	
Vakuola	
Jedro	
Kloroplast	
Ribosomi	

Opomba: Celice na sliki niso v naravnem velikostnem razmerju.

20. a) V katerih od prikazanih celic poteka celično dihanje?
Obkroži črko pred pravilno kombinacijo odgovorov.

- A 1, 2.
- B 2, 3.
- C 1, 3.
- D 1, 2, 3.

(1 točka)

20. b) Pod mikroskopom opazujemo preparat celic 1. Nato preparatu celic 1 dodamo nekaj kapljic koncentrirane raztopine soli. Razloži spremembo, ki jo opaziš.

(1 točka)

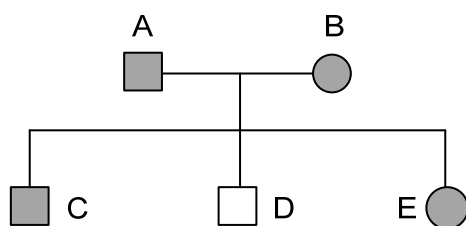

N 1 4 1 4 2 1 3 1 1 7

22. a) Rejec psov je križal črnolakega samca in rjavodlako samico. Črna barva dlake je pri tej pasmi dominantna, rjava barva dlake pa recesivna lastnost. Zapiši, kakšno barvo dlake bodo imeli mladički pri parjenju homozigotnega samca in homozigotne samice.

(1 točka)

22. b) Alel za zvijanje jezika, ki ga označimo s črko G, je dominanten glede na recesivni alel, ki ga označimo s črko g. Iz danih podatkov v rodovniku zapiši, kakšen genotip ima oseba E.

Legenda:

□ = moški

○ = ženska

■, ● = lahko zvije jezik

□, ○ = ne zvije jezika

(Vir: Panafieu, J. B., 1997: Evolucija: Nenavadna družina. Tehniška založba, Ljubljana. Str. 44.)

(1 točka)

Skupno število točk: 32

N 1 4 1 4 2 1 3 1 2 1

SISTEM ŽIVIH BITIJ

preglednica za učence

SISTEM CEPLJIVK, GLIV IN RASTLIN

IDEJA: B. NOVAK • FOTOGRAFIJE: R. BRULIS, M. KALICARIČ, B. NOVAK, L. PINTAR, B. TRATNIK • ILUSTRACIJE: S. JENČIČ • OBLIKOVANJE: G. ROČELJ

SEMIKNI	KOBULNICE		METULJNICE		SRHKOLISTNICE		VIJOLIČEVKE		ROŽNICE		TRAVE		OSTRIČEVKE	
	NEBINOVKE		RADIČEVKE		LOKVANJEVKE		JEGLIČEVKE		USTNATICE		NARCISOVKE		KUKAVIČEVKE	
SEMENKE	MAKOVKE		ZLATIČNICE		ČRNOBINOVKE		KLJUNČNICE		KRIŽNICE		LILJEVKE		PERUNIKOVKE	
	DVKALIKNICE													
GOLOSEMIKNI	GINKIJEVCI													
	CIPRESOVKE				BOROVKE				IGLAVCI					
PRAPROTNIČNICE	LISIČAKOVCİ		PRESLIČEVCI		STARINSKE PRAPROTI		VODNE PRAPROTI		PRAPROTI		PRAVE PRAPROTI			
	LISIČJAKI		DREŽICE		PRESLICE		KAČI JEZIK		PLAVČEK		RJAVI SRŠAJ			
MAHOVI	JETRENJAKI						LISTASTI MAHOVI							
	STUDENČNI JETRENJAK						SOTNI MAH, LASASTI KAPICAR							
ALGE	PRAVE ZELENE ALGE				KREMENASTE ALGE				RUMENOZELENE ALGE					
	PAROŽNICE		JARMOVKE		EVLENA		LAWRENCIJA		ZLATE ALGE		RUMENKASTE ALGE		RJAVE ALGE	
LIŠAJI	ZELENE ALGE				EVGLENOFITI				RDEČE ALGE					
	HARA				SPIROGIRA				NAVIKULA					
GLIVE	"SKORJASTI LIŠAJI"				"LISTASTI LIŠAJI"				"GRMIČASTI LIŠAJI"					
	ZEMLJEVIDNI SKORJEVEC				NAČUBANA PARMELIJA				SIBIRNI BRADOVEC					
PROKARIOTI	SLUZAVKE		PRAVE GLIVE		ODPRTOTROSNIČNICE		ZAPRTOTROSNIČNICE		GLIVE KVASOVKE		LŽITNI SMRČEK		NOSTOK	
	ČRESLOV CVET		KROMPIRJEV PALČEK		ŽITNA RJA		KORJUZNA BULAVA SNET		RDEČA MUŠNICA		IGLJUNA PRAŠNICA		ZVEPLENI LIKVIČAR	
CEPLJIVKE	BAKTERIJE		ARHEBAKTERIJE		MODROZELENE CEPLJIVKE		RIVULARIJA		RIVULARIJA		MODROZELENE CEPLJIVKE		RIVULARIJA	
	BACILI		KOKI		RIVULARIJA		RIVULARIJA		RIVULARIJA		RIVULARIJA		RIVULARIJA	

SISTEM ŽIVIH BITIJ

preglednica za učence

SISTEM ŽIVIH BITIJ
 S I S T E M Ž I V I H B I T I J
 MODRILAN

STRUNARJI	SESALCI KILUNAS STOKOVCI KENCURU VREČARJI JEŽ ŽUŠKOJEDI ORANGUTAN PRVAKI POLJSKI ZAJEC ZAJCI MŠ GLODAVCI LISICA ZVERI SODOPRSTI KOPITARJI LIHOPRSTI KOPITARJI INDIJSKI SLON TROBČARJI VIŠJI SESALCI
	PLAZILCI AVSTRALSKI KROKODIL KROKODILI MOČVIRNA SKLEDNICA ŽELVE POZIDNA KUŠČARICA KUŠČARJI MODRAS KAČE PTICE NOJ STAROČELJUSTNICE REČNI GALEB NOVOČELJUSTNICE
	VRETNČARJI OBLIUSTIKE PIŠKUR RIBE MORSKI PES HRUSTANČNICE POTOČNA POSTRV KOSTNICE DVOŽIVKE NAVADNI MOČERAD REPATE DVOŽIVKE SEKULJA BREZREPE DVOŽIVKE
	PLAŠČARJI BRADAVIČASTI KOZOLNJAK
	BREZGLAVCI ŠKRGOUŠKA
IGLOKOŽCI JADRANSKA MORSKA LILIJ MORSKE LILIJ ORANŽASTA MORSKA ZVEZDA MORSKE ZVEZDE VELIKI KAČJEREK KAČJEREPI ČRNI MORSKI JEŽEK MORSKI JEŽKI NAVADNI BRIZGAČ BRIZGAČI	
MNOGOČLENARJI NAVADNI DEŽEVNIK MALOŠČETINCI MORSKA STRIGA MNOŠČETINCI KONISKA PIJAVKA PIJAVKE NAVADNI KRIZEVEC PAJKI SUHA JUŽINA SUHE JUŽINE KAČICA DVOJNOSTRICE NAVADNA STRIGA STRIGE KRTOVA BOLHA BOLHE ČEBELA KOŽEKRIHCI BELA UŠ UŠI NAVADNI KLOP PRŠICE ŠKORPIJON ŠČIPALCI RAKOVICA RAKI VELIKI ROGAČ HROŠČI BISERNIK METULJI HIŠNA MULHA DVOKRILCI ČLENONOŽCI KOLOBARNIKI PIPALKARJI STONOGE ŽUŽELKE	
NIZJI NEVRETNČARJI RDEČA MORSKA VETRNIKA KORALNJAKI SLADKOVODNI TRDOŽIV TRDOŽIVJAKI KOMPASNI KLOBOČNJAK KLOBOČNJAKI MLEČNOBELI VRTINČAR VRTINČARJI VELIKI METLAI SESALCI SVINSKA TRAKULJA TRAKULJE ČLOVEŠKA GLISTA GLUSTE PROGASTI NITKAR NITKARJI VELIKI VRTINI POLŽ POLŽI JEZERSKA BREZOBRA ŠKOLJKE NAVADNA SIPA GLAVONOŽCI OŽIGALKARJI PLOSKI ČRVI VALJASTI ČRVI NITKARJI MEHKUŽCI	
PRŽIVALI BIČKAR OVRATNIČAR BIČKARJI AMEBA KORENONOŽCI GREGARINA TROSOVCJI PARAMECIJ MIGETALKARJI	
SPUŽVE SLADKOVODNA SPUŽVA SPUŽVA ZVEPLJENICA	

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.